

כ' חשוון	כניסת שבת	יציאת שבת
ה'תשפ"ז	16:16	17:28
ירושלים	16:31	17:29
ת"א	16:21	17:28
חיפה	16:34	17:30
באר שבע		

אילו של יצחק

פרשת "ויקרא"

יום חם בחברון. אברהם אבינו, שלושה ימים לאחר שקיים את מצוות המילה, **"ישב פתח-האהל, כחם היום"** (וי"ח, א'). הוא אינו מכיר בחולשתו, במגבלות הזיקנה, בתנאי האקלים, ויושב בעצמו בפתח האהל כדי לחפש אורחים ולשרתם ככל שיוכל.

"וישא עיניו, ויקרא, והנה שלשה אנשים, נצבים עליו; ויקרא, ויקרא לקראתם מפתח האהל, וישתחו, ארצה." (וי"ח, ב')

מקשה רש"י, מדוע כתוב בפסוק לשון 'ויקרא' שתי פעמים, הרי 'ויקרא' השני נראה מיותר? ומסביר: הראשון כמשמעו. והשני לשון הבנה.

ומסביר מרן ה'אבי עזרי' (בספרו 'מראש אמנה'), שהתורה באה ללמדנו, שמצוות צדקה היא לא רק בנתינת צדקה לעני המבקש מאתנו, אלא מצוות צדקה היא בחיפוש וראיית הנצרך לצדקה כדי לעזור לו. וזו כוונת התורה שכתבה פעמיים את המילה "ויקרא" – ה"ויקרא" השני בא ללמדנו, שאברהם התבונן לראות האם האורחים שבאו לקראתו נצרכים להכנסת אורחים וצדקה; הוא לא חיכה שהם ידפקו על דלת אוהלו לבקש צדקה, אלא ברגע שהוא נשא את עיניו **"ויקרא והנה שלשה אנשים"**, מיד התבונן לראות האם הם צריכים אוכל ושתיה, הבין – **"ויקרא, ויקרא לקראתם"**.

אמר רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל: **"לא נברא האדם בעולם לעצמו. האדם נברא כדי להועיל לאחרים, ככל אשר ימצא בכוחו לעשות!"**

וכותב רבי משה חיים לוצאטו במסילת ישרים: "חיוזק גדול צריך האדם להתחזק ולהתגבר בזריזות לעשות המצוות, בהשליכו מעליו כובד העצלה המעכבת על ידו. ומסביר, "כי כמו שמסבב ומשתדל יצר הרע בתחבולותיו להפיל את האדם במכמורות החטא, כן משתדל למנוע ממנו עשית המצות ולאבדם ממנו, ואם יתרפה ויתעצל ולא יתחזק לרדוף אחריהם ולתמוך בס, יישאר נעור וריק מהם בודאי."

אף במעשיו של אברהם עצמו מצינו חשיבות מיוחדת למצוותיו שנעשו מתוך יגיעה, כמו שביאר הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (הליכות שלמה): מדוע ייחדה התורה פרשה שלמה על 'הכנסת האורחים' למלאכי מרום והרי הללו לא אכלו ולא שתו ולא נהנו כלל מכל מה שערך לפניהם, ומאידך, את 'מפעל הכנסת אורחים' עשה מדי יום ביומו, להאכיל ולהשקות, להלין וללוות את כל אורחיו הרבים – כל אלה מרומזים רק בתיבה אחת בתורה (בראשית כא, לג) **"וישע אשׁל, בְּבָרָא שְׁבַע"'** שהוא ר"ת **א'כילה ש'תיה ל'וויה!**

ומסביר הרב שלמה זלמן אורבך, שהביאור לכך הוא כי התורה משבחת ומפארת דווקא את מה שעלה לו בהרבה טרחה ועמל, שהרי אותו היום שבאו אליו המלאכים יום שלישי למילתו היה, ועלו לו הדברים בקושי רב, וזאת היא תפארתו.

וכל כך רבה היא מעלת העובד את בוראו ביגיעה כנגד טבעו ומזגו, שאפילו בעולם הזה ישלם לו ה' כמפעלו "מידה כנגד מידה" – ומשנים עבורו את הטבע להיטב לו.

חבורת קבצנים עשתה את דרכה בין עיירות ישראל. רגילים הקבצנים בנדודים, עוברים מעיירה לעיירה ומקבצים לעצמם מזון ובגדים. בחבורה הלכו צעירים ומבוגרים, כולם ידועי סבל, עוני ומחסור, והם נאלצו למצוא את מחייתם מחיזור על הפתחים. עם זה, הזמן וההרגל עשו את שלהם. בני החבורה למדו להכיר זה את זה, לחיות ביניהם בשלום ואחוה, ואף הקפידו לשמור על רוחם הטובה.

רק אחד מהם חי בעולם משל עצמו. זה היה קבצן זקן וכחוש, שהצטרף אליהם באחד ממסעותיהם. שתקן האיש, אינו מדבר אלא את הנחוץ בלבד, ואינו מתערב בענייניהם. היה קשה לבני החבורה להתחבר אליו גם בגלל היותו מוכה-שחין מכף רגלו ועד קדקודו. הוא כונה בפייה 'אלימלך מוכה שחין'.

על-פי הנוהג המקובל אז בעיירות ישראל, את סעודות השבת לא היו אוכלים העניים באכסנייתם, אלא מתארחים בבתי בעלי-הבתים של העיירה. בליל שבת נאספו כל הקבצנים בקרבת דלת בית-הכנסת, ובתום התפילה היו המתפללים עוברים לידם, מברכים אותם בברכת 'שבת שלום' וכל אחד ואחד היה מזמין אליו אורח אחד מן הקבצנים.

גם באותה שבת בכפר לאפאחיי, הסמוך לעיר טיקטין שבליטא, עמדה החבורה בירכתי בית-הכנסת, ואחר התפילה הוזמנו הקבצנים על-ידי המתפללים, במאור-פנים וברוח-לב, שאפיין את הקהילה המקומית. אט-אט התפזרו כולם איש לצד אורחו, מהלכים בנחת אל הבתים לסעוד את סעודת השבת.

בית-הכנסת התרוקן כמעט לגמרי, ואחרון נשאר ר' אליעזר-ליפמן 'מכניס אורחים'.

היה זה יהודי צנוע ושקט, אשר, כשמו, הידר מאוד במצוות הכנסת אורחים. ר' אליעזר-ליפמן נהג לעמוד מן הצד ולעקוב אחר הזמנת האורחים, ואם נשאר מישהו שלא הוזמן, היה הוא מזמינו אליו. כך הבחין בעובדה המצערת כי מבין הקבצנים נותר בבית-הכנסת קבצן זקן, כולו מוכה שחין, שאיש לא פנה אליו.

ר' אליעזר-ליפמן ידע כי הקבצן הזה יהיה אורח השבת שלו. בהתעלמו מתחושת אי-הנוחות שעורר מראהו של הקבצן, ניגש אליו, הושיט לו יד חמה וקרא: "שבת שלום ר' יהודי, ודאי תסכים לסעוד אצלי את סעודות השבת". אורו עיניו של האיש, וברגע זה הבחין ר' אליעזר-ליפמן כי מבעד לפניו חרושות הקמטים והפצעים בורקות ומאירות עיניו של האיש באורח מופלא.

ר' אליעזר-ליפמן ואשתו, מיריש, היו בעלי-חסד מופלאים. ביתם היה פתוח לרווחה, והם האירו פנים לכל אדם. את כל מאוּדם השקיעו במצוות הכנסת אורחים, והתאמצו שכל אורח המגיע לביתם יחוש בן-בית. מיריש הייתה טורחת במאכלי השבת, ור' אליעזר-ליפמן היה עומד וטורח סביב אורחיו, להגיש להם עוד ועוד מכל אשר יחפצו.

ר' אליעזר-ליפמן הגיע לביתו עם אורחו. אשתו, שהייתה רגילה באורחים, נאלמה דום לרגע למראה האורח, אך מיד התעשתה וקיבלה את פניהם במאור-פנים ובחדוה. מכאן ואילך התנהלה הסעודה כסדרה, באווירת שבת מרוממת. ר' אליעזר-ליפמן אמר דברי תורה ואורחו השתתף מעט. כמו-כן שרו מניגוני השבת בדבקות.

בסיום השבת, כאשר נפרדו ר' אליעזר-ליפמן ואשתו מאלימלך הקבצן, פנה אליהם פתאום אלימלך ואמר: "אני מאחל לכם שבזכות כל החסד אשר עשיתם עמי, תזכו ללדת בנים כמוני..." באומרו מילים אלו הרים ידו לשלום ויצא מהבית.

בני הזוג נותרו המומים למשמע 'ברכתו' של העני. הם היו נבוכים ולא ידעו למה התכוון. האם נגרמה לו עוגמת-נפש במשך השבת ולכן קיללם, או אולי זה ביטוי של התמרמרות על מצבו הקשה וסבלו הרב. בין כך ובין כך החליטו בני-הזוג כי מזור ככל שיהיה האיש, אין הם מתחרטים לרגע על מצוות הכנסת אורחים שזכו לקיים, ואף להבא לא יימנעו מלהזמין אנשים מסכנים ונידחים כמותו.

חלפה שנה והאישה הרתה וילדה בן. בליבם של בני הזוג עדיין קינן חשש מ'ברכתו' של אותו קבצן, אך כשעברו החודשים נוכחו כי התינוק הקטן מתפתח לילד ברוך כישרונות. עם השנים ילדה האישה עוד שלושה בנים. עד מהרה עמדו הכול על תכונותיהם המופלאות. לצד תפיסתם המבריקה ויראת-שמים שלהם, ניחנו בצניעות ובפשטות מדהימה.

אז-אז הבינו ההורים כי אותו קבצן לא היה אלא צדיק נסתר. התברר שברכתו, שנראתה תמוהה בעיניהם, אינה אלא ברכה מיוחדת במינה. אכן, הם זכו לבנים כמותו, ושניים מהם נודעו בכל תפוצות ישראל – **רבי משולם-זישא מאניפולי** זיע"א ו**רבי אלימלך מליז'נסק** זיע"א.

כאמור, יש קשר של מידה כנגד מידה בין המעשה לגמולו: הכנסת אורחים במובנה המקורי היא מעין 'החייאה' של מי שמצוי בדרך וצרכי חייו הרגילים – מזון וקורת גג לראשו – אינם מצויים לו. הכנסת האורחים המופתית של אברהם ולוט בפרשתנו – גוררת עמה שכר מיידי: לאברהם ושרה – הבשורה על הולדת בנם "כעת חיה"; ללוט – הצלתו והצלת משפחתו מהפיכת סדום.

אברהם אבינו השריש בכולנו את מידותיו. שני יסודות נטע בנו, שתי מידות הקנה לנו. האחת: מידת האמונה: כל ישראל הם מאמינים בני מאמינים – בניו של אברהם אבינו שנאמר בו: **"והיאקמן, בְּחָ..."**.

ומידה נוספת שהושרשה על ידו בכל ישראל, שהם רחמנים וגומלי חסדים, ומי שאינו רחמן וגומל חסדים בידוע שאינו מזרעו של אברהם אבינו. והנביא אומר: **"הגיד לך אדם, מה-טוב; ומה-ה' דורש ממך, כי אם-עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וְאַהֲבַת חֶסֶד, וְהִצָּנֵעַ לֶכֶת, עִם-אֶלְקִיךָ."** (מיכה ו', ח')

"וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה זָקְנִים, בָּאִים בְּיָמֵם; חָדַל לִהְיוֹת לְשָׂרָה, אֶרֶח פְּנֵימִים. וַתִּצְחַק שָׂרָה, בְּקִרְבָּהּ לְאָמֶר: אַחֲרֵי בִלְתִּי הִיְתָה-לִּי עֲדָנָה, וְאֲדֹנִי זָקֵן. וַיֹּאמֶר ה', אֶל-אַבְרָהָם: לְמָה זֶה צִחַקְךָ שָׂרָה לְאָמֶר, הֲאֵף אֲמַנִם אֶלְד--וְאֲנִי זָקְנָתִי. הֲיִפְלֵא מִה', דָּבָר; לְמוֹעֵד אֲשׁוּב אֵלֶיךָ, כְּעַת חַיָּה--וְלִשְׂרָה בִן"' (יח, יא-יד)

כתב המשגיח **רבי יחזקאל לוינשטיין** זצ"ל, בספרו **"אור יחזקאל"**, שהיתה תביעה על שרה אמנו על כך שלא האמינה לברכת המלאכים שעתידיה ללדת בן, ונחשב לה כחסרון באמונה.

וצריך להבין על מה הייתה התביעה, הרי שרה לא ידעה שהם מלאכים, וסבורה הייתה שאורחים ערביים הם המברכים אותה ברכת הדיוט, והרי חדל להיות לה אורח כנשים, ומצד הטבע לא היתה לה אפשרות שתלד.

זאת ועוד: הרי גם לאברהם נאמר: "ויברכתני אתה, וגם נתתני מנפנה לך בן; ובתגובה לידעה זו: 'ויפל אברהם על-פניו, ויִצְחָק; ויאמר בלבו, הֲלָבָן מֵאֶה-שָׁנָה יִלָּד, וְאִם-יִשְׁרָה, הֲבֵת-תִּשְׁעָם שָׁנָה תֵּלֵד.'? גם אברהם צחק למשמע בשורה זו. מסביר שם (זו, יז) רש"י: אך שונה צחוקו של אברהם מצחוקה של שרה: צחוק זה של אברהם תרגם אונקלוס "וחדדי" לשון שמחה וחדווה ואילו את צחוקה של שרה תרגם "וחיכת", לשון מחוך – לגלוג. הרי למדת מכאן שאברהם האמין ושמה ושרה לא האמינה ולגלגה וזהו הטעם שהקפיד הקב"ה על צחוקה של שרה ולא הקפיד על צחוקו של אברהם

מכאן נלמד, מה גדולה התביעה שתובעים מאתנו, ועד היכן צריכה להיות אמונתנו מגעת. כיון שהכל נתון בידי הבורא יתברך, וביד הקב"ה אין שום מניעה מלעשות כל אשר יחפץ, מחובתנו להאמין שכל דבר יכול להיות ברצות ה' שיהיה. ולכן, כאשר מאחלים לזקן בא בימים, שעתיד לחזור לימי נעורות, חייב להאמין ולומר "אמן כן יהיה רצון", שהרי לא יפלא מה דבר ואם אינו נוהג כך, הרי זה חסרון באמונה.

"וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד, וַיִּגְמַל; וַיַּעַשׂ אֲבְרָהָם מִשְׁתֶּה גָדוֹל, בַּיּוֹם הַגָּמֵל אֶת-יִצְחָק."

לדעת רש"י "יום הגמל" הכוונה ליום בו מלאו ליצחק 24 חדשים והוא נגמל מניקת חלב מאמו. ואילו ברבנו בחיי כתב שהכוונה ביום שנעשה יצחק בן שלש שנים. לעומת זאת, במדרש אגדה מובאת שיטה נוספת, שיש אומרים שהכוונה ליום בו הוא נגמל מיצר רע ליצר טוב, ובן י"ג שנה היה. ואילו בדעת זקנים מבעלי התוספות כתבו שהכוונה לסעודת הברית.

ועוד מפרש רש"י: **משתה גדול** – "שהיו שם גדולי הדור, שם ועבר ואבימלך" אמר בעל "תפארת שמשון" **הרב שמשון דוד פינקוס זצ"ל**: "בדרך כלל, כשאנחנו שומעים על מסיבה גדולה, מצטייר אצלנו אולם רחב ומפואר, משתתפים רבים, אוכל עשיר ומגוון, והשתיה כדת. אולם בשפת התורה, שהיא שפתו של הקב"ה, "משתה גדול" הוא דוקא היכן שמתאספים גדולי וצדיקי הדור.

סעודתו של אברהם אבינו נקראת "משתה גדול" רק מפני שהיו בה שם בן נח ועבר, שהיו צדיקי הדור ומלמדי תורה, וכן אבימלך שהיה נביא אומות העולם, ככתוב: "וַיִּבְאֵא אֱלֹקִים אֶל אֲבִימֶלֶךְ בַּחלום תְּהִלָּה" (כ, ג) אם כן, רק משתה כזה יקרא **"משתה גדול"**.

וגם אנחנו, עם ה' ולומדי התורה הקדושה, צריכים להתרגל שהסכלותנו על העולם ושפת פינו יהיו כך – מה שהאור ריק מקדושה, אפילו אם נראה גדול ומפואר ביותר, יהיה בעינינו קטן ומבוזה, ורק מה שהוא עשיר בתוכן וברוחניות – הוא החשוב והמכובד.

והנה, גלישה מן הנועם והעדינות ביחסי אנוש אל הברוטאליות של אנשי סדום. התורה עוברת במעבר חד מתיאור הכנסת האורחים אל הפראות הסדומית השונאת אורחים ורודפת אותם.

"וַיֹּאמֶר ה', זַעֲקֵת סֹדִם וְעִמֹרָה כִּי-רָבָה; וְחֲטָאתָם--כִּי כָבֹדָה, מֵאֵד." (י"ח, כ)

העיר סדום הפכה לסמל החטא, הרוע והשחיתות. הכינוי "סדום" מופיע פעמים רבות בנביאים אחרונים כביטוי להעדר צדק ומשפט, באמצעותו הם משווים את החברה המושחתת שהייתה בימיהם בישראל לזו שבסדום. ואומר הנביא [יחזקאל ט"ז]: "הֲיֵהָ-זֶה הָיָה, עוֹן סֹדִם אֲחוּתָךְ; גֵּאוֹן שִׁבְעַת-לָחֶם וְשִׁלֹּת הַשֶּׁקֶט, הָיָה לָהּ וּלְבִנֹּתֶיהָ, וְכִד-עָנִי וְאֶבְיוֹן, לֹא הִחְיִיקָה..."

משמעותה של ביטול מידת החסד היא אובדן כל זיק אנושי. הבורא יצר את העולם במתכונת כזאת, שבני האדם יעזרו זה לזה, וגם יהיו נעזרים זה על ידי זה, כאמור: "עולם חסד ייבנה". במעשיהם, כאילו ביקשו אנשי סדום להוכיח, שתיבתן חברה אנושית ללא עזרה הדדית וללא חסד וצדקה. לכך לא יכול היה הבורא להסכים, שכן עולם ללא חסד – אחת דינו להיעלם.

זו סדום! תיאור דמותה הוצמד בתורה לתיאור חסדו של אברהם, במטרה להבליט את הניגוד, לעמת בין הטוב והרע, בין האמת והשקר.

אם כן, תכלית בחירתו של אברהם אבינו הוא ייסוד עם שינחה את כלל האנושות לאמונה בה' ולהליכה בדרך הצדק והמשפט, מתוך ההבנה, שאין האדם נברא עבור עצמו, אלא כדי להעניק לאחרים, בגמילות חסדים לגופם ולנפשם, ובכך הוא מתעלה לעשות רצון בוראו, וחז"ל מסבירים, שעיקר מטרתו של אברהם היתה להחדיר באורחיו את ההכרה שיש מנהיג לבריאה וכל מה שנהנים מהעולם הוא מהקב"ה, ולו יש להודות, וכפי שהביא רש"י מדברי חז"ל (סוטה ז'): "לאחר שאוכלים ושותים אמר להם ברכו למי שאכלתם משלו. סבורים אתם שאכלתם משלי, אכלתם משל בורא העולם".

חז"ל תיקנו שיהיו בחיינו ברכות והודאות לשם יתברך שמקיפות את כל חיי היהודי החל מ"מודה אני" עם פקחת עיניו בבוקר ועד "קריאת שמע שעל המיטה" בסמוך לחתימת הענפיים על האישונים. למעשה, חלק גדול מעבודת השם, סובב סביב נושא הברכות: ברכת המצוות, ברכת הנהנין, ברכת השבח, ועד הברכה שמוזכרת במפורש בתורה, **ברכת המזון**, עליה נאמר (דברים ח, ז) **"וְאָכַלְתָּ, וְשָׂבַעְתָּ--וּבֵרַכְתָּ אֶת-ה' אֱלֹהֶיךָ, עַל-הָאֶרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן-לָךְ"**. ברכה זו היא מצווה להכרת הטוב והודאה מוצהרת להקב"ה וממנה למדו חז"ל "לכאורה" לתקן את כל הברכות.

השאלה המתבקשת היא: מדוע? מדוע תופסות הברכות להקב"ה מקום כה מרכזי בעבודת השם שלנו? חכמים אומרים שמונח כאן יסוד עמוק שמקיף את כל מציאות חיינו בעולם הזה!

הזוהר הקדוש מגדיר שאנו חיים ב"עולם השקר", ובלשונו: "עלמא דשיקרא". ויש לשאול: מה המאפיין של עלמא דשיקרא – האם העובדה שישנם כאן אנשים שמשקרים?

האמת היא שהשקרים בהם אנשים נכשלים הינם רק חלק אחד של עולם השקר. למעשה, גם מי שמעולם לא נכשל בשקר, עלול להיות חלק אינטגרלי, בלתי נפרד, מעולם השקר. מדוע?

מושם האמת לאמיתה היא **שהאדם הוא "חלק אלוה ממעל", אך הוא מזהה את עצמו כנוף בשר ודם. היש לך שקר גדול מזה?**

מכיוון שהשקר כל כך חזק בעולם כולו, ממילא גם יהודים ששומרים תורה ומצוות מושפעים ממנו. גם אצלם מוצאים כאלו שלפעמים עוזבים את שרשי האמת ונמשכים לשקרי ותאוות העולם הזה.

הניסיון לא קל, והדבר צריך **חיזוק תמידי**. החיזוק התמידי הזה מוחבא בברכות והודאות שעוטפות אותנו מבוקר ועד ערב. כל ברכה, כל הודאה, מהווה הזדמנות לחזק ולהפנים את ההכרה באמת היחידה שהקב"ה ברא, מהווה ומנהיג את העולם, ובאמצעותה לפזר את השקר הנראה לעיניים. ולנו, עם הנבחר, ניתן התפקיד להפיץ אור האמת לכל העולם. כמאמר הנביא (ישעי' מ"ג, כ"א) **"עַם-זו יִצְרָתִי לִי, תְהִלָּתִי יִסְפְּרוּ"**. לתפקיד זה נבחרנו.

הניסיון העשירי: עקידת יצחק (פרק כ"ב)

בסוף הפרשה, התורה מתארת את הניסיון האחרון – עקידתו של יצחק אבינו, מבלי שהתורה מציינת תאריך ברור מתי נערכה העקידה. אנו מוצאים על כך דיון מרתק ודעות מגוונות, אך הדעה הרווחת והמקובלת היא שהעקידה נערכה ביום ראש-השנה, ומקורה בפיסיקתא רבתי (פיסקא מ), וז"ל: אמר לו [אברהם אבינו], רבונו של עולם, גלוי היה לפניך שהיה לי מה להשיבך כשאמרת לי לקרב את יצחק, אילו השבתי אותך – לא היה לך מה להשיב. כשהייתי אומר לך, אתמול אמרת לי כי ביצחק יקרא לך זרע, ועכשיו אומר לי לשחטו, ולא השבתי אותך, אלא עשיתי עצמי כאלם וכחרש וכו', וכל זאת בעבור כשהיו בניו של יצחק נידונים לפניך ביום זה, ואפילו יש להם כמה קטיגורים מקטרגים אותם, כשם שדממתי ולא השיבותיך, כך אתה לא תשיב להם. ה' יראה אשר יאמר היום 'וגו' – מהו היום? כהיום, מפני שראש השנה היה, ע"כ.

זאת היא גם דעת הזוהר הקדוש (ויקרא יח). וז"ל: "בגין כך קרינן פרשתא דיצחק בהאי יומא, דבהאי יומא אתעקד יצחק לתנא". ורמז נאה כותב על כך הרחק"ק מקאמרנא זי"ע ביזוהר-חי' (ח"ב דף רפ ע"ז) שהמילים "והאלקים נסה את אברהם" עולות בגימטריא "ראש השנה" – 861 בדיוק.

עקידת יצחק תופסת מקום נכבד ביהדות: כל בוקר אנו פותחים בה את תפילת שחרית ומבקשים: "כשם שכבש אברהם אבינו את רחמיו לעשות רצונך בלבב שלם כן יכבשו רחמך את כעסך..." וכו'. ביום השני של ראש השנה אנו קוראים בתורה את פרשת העקידה ומוזכרים אותה בברכת זיכרונות: "ועקידת יצחק היום לזרעו תזכור", וכן תוקעים בשופר של איל. ויש לשאול: מה יש בניסיון זה שהתורה מאריכה בו ביותר?

ובכן, אברהם אבנו הגיע לפסגה – נשיא אלוקים. האם גדלותו, העושר לו זכה, ושני בנים – יגרמו ל"וישמך ישורון ויבעט", או שמא נאמן הוא עדיין לשליחותו – לעשות את דבר ה' בעולם?

הניסיון מתעצם מהעובדה שחולפים שלושה ימים תמימים, מאז שהוא מצווה על הניסיון, ועד שהוא בא לקיימו. שלושה ימים בהם השטן מפעיל את כל קסמיו, כישרונותיו וכוח שכנועו, על מנת להכשיל את אברהם. וכידוע, הכשלת האדם הראשון ואשתו, ארכה כשעה בלבד, וכאן היו לרשותו של השטן שלושה ימים תמימים על מנת להכשיל את אברהם.

במשך כל אותם שלושת ימים, אברהם היה יכול לחשוב, לשנות ולפרש את הנבואה "וְהָעֶלְהוּ שָׁם, לְעֹלָה" (כב, ב') שצריך להעלות אותו למזבח ולהורידו, או שצריך לשלוח אותו ללמוד בישיבת שם ועבר, או כל דבר אחר ובלבד לא לקפח את חיי בנו. אבל אברהם אבינו מפרש את הנבואה בדרך שגראית לו האמתיות ביותר שהוא יקריב את בנו, ולמרות שלא הייתה בה הבנה שכלית כלל, ואדרבה, היה זה נגד השכל, ושמועות הדבר – להרוס כליל את כל תדמיתו ואת כל הפרויקט עליו עמל כל חייו.

ואעפ"כ אברהם מוסר נפשו על מצוה זו – זהו שבח גדול על אברהם אבינו, ועל כן כתבה על כך התורה באריכות גדולה.

לכן אמר לו ה': "עֲתָה יָדַעְתִּי כִּי יִרָא אֱלֹקִים אֹתָהּ", כי ביצעת את הוראתי באופן האמיתי ביותר, נגד "השכל הישר" וללא שאלות "וְלֹא חִשְׁבָּתָּ אֶת בֶּןךָ אֶת יְחִידְךָ מִמִּנִּי" (שם) לא נתת לשום נגיעה אישית להטות את דעתך. ואם לאור 137 שנה, אתה מוכן לשמוע לדבר אלוקים, אפילו במחיר הריסת כל מה שבניתי – הגעת לדרגה המושלמת.

ויש לדעת, שדווקא מתוך הנסיונות והקשיים, האדם מפתח תלות בבורא עולם. דווקא כשאדם ניצב בפני אתגרים ומכשולים, הוא מתחזק באמונה, בביטחון, בתפילה, ביראת שמים ובתיקון המידות. הקשיים גורמים לו לפתח קשר אישי ורגשי עם הבורא יתברך ולהעפיל לדרגות עצומות.

לע"נ **אתר מזרחי בת יחזקאל וכתן ז"ל**
ולב"ע ב' טבת ה'תש"פ. ת.נ.צ.ב.ה.

לע"נ ר' **יצחק ב"ר נסים מזרחי ז"ל**
ולב"ע י"ח תשרי ה'תשס"ט. ת.נ.צ.ב.ה.